

Eindadvies Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg

Versie: 24 maart 2023

Colofon

Opdrachtgever: Veiligheidsberaad
Contactpersoon: Veiligheidsberaad@nipv.nl
Titel: Eindadvies Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg
Datum: 24 maart 2023
Vertrouwelijkheid: Vertrouwelijk

Veiligheidsberaad
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
www.veiligheidsberaad.nl
info@veiligheidsberaad.nl
026 355 24 99

Voorwoord

Crises worden steeds vaker gekenmerkt door een complex, bovenregionaal karakter met een veelheid aan actoren en kans op maatschappelijke ontwrichting. De Covid-pandemie is daar een voorbeeld van, maar ook de extreme wateroverlast in Limburg in juli 2021, langdurige droogteperiodes en de uitval van digitale systemen. Deze maatschappelijke uitdagingen vragen om een doorontwikkeling van bevolkingszorg, inclusief crisiscommunicatie. In de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's in 2020 werden de uitdagingen ook gesignaleerd en werden daarnaast kansen gezien om bijvoorbeeld opleidingen en examinering verder te uniformeren en daarmee de samenwerking tussen regio's verder vorm te geven.

Het Veiligheidsberaad heeft daarom een stuurgroep ingesteld voor de uitvoering van zeven deelopdrachten, die onder andere zijn gericht op het opstellen van een eenduidige beschrijving van bevolkingszorg, landelijke kwaliteitsnormen en een implementatieadvies voor de certificering van opleidingen gericht op de vakbekwaamheid van functionarissen. Het eindvoorstel is opgesteld door een stuurgroep met deelname van het Landelijk Netwerk Bevolkingszorg (LNB), de Raad voor Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio's (RCDV), het ministerie van Justitie en Veiligheid, bestuurlijk portefeuillehouders bevolkingszorg van enkele veiligheidsregio's en het Nederlands Instituut voor Publieke Veiligheid (NIPV). Voorts zijn diverse gremia geraadpleegd om de adviezen te toetsen, waaronder het Landelijk Overleg Coördinatoren Bevolkingszorg (LOCB), het Netwerk Risico- en Crisiscommunicatie, leden van de voormalige evaluatiecommissie Wet veiligheidsregio's, de VNG en individuele deskundigen. Ook de algemeen besturen van de veiligheidsregio's zijn actief benaderd voor consultatie.

Dit heeft geleid tot een stevig onderbouwd en breed gedragen eindvoorstel, dat momenteel voor u ligt. Ik kijk terug op een intensieve periode waarin alle betrokkenen hard hebben gewerkt, naast de nasleep van de Covid crisis, de opkomende vluchtelingenstroom uit Oekraïne en de asielzoekerscrisis. Ik wil eenieder dan ook bedanken voor de geleverde inspanningen, in het bijzonder de project- en stuurgroep en wens de algemeen besturen succes bij de uitwerking van de voorstellen binnen de veiligheidsregio's. Als laatste dank ik het NIPV voor de ondersteuning en de verdere samenwerking met de veiligheidsregio's om te komen tot een versterkt kwaliteitsniveau van bevolkingszorg.

Marco Out

Voorzitter stuurgroep Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg

Inhoud

HOOFDSTUK 1: INLEIDING	5
HOOFDSTUK 2: PROCESBESCHRIJVING	6
HOOFDSTUK 3: BELEIDSADVIEZEN TEN AANZIEN VAN DEELOPDRACHTEN	7
HOOFDSTUK 4: IMPLEMENTATIE EN VERVOLGTRAJECT	14
BIJLAGE 1: REACTIES ALGEMEEN BESTUREN VEILIGHEIDSREGIO'S	16
BIJLAGE 2: BASISSET KWALITEITSINDICATOREN	20
BIJLAGE 3: SAMENSTELLING STUURGROEP UNIFORM KWALITEITSNIVEAU BEVOLKINGSZORG	22

Hoofdstuk 1: Inleiding

Dit document bevat voorstellen en beleidsadviezen om te komen tot een Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg (UKB) in Nederland. Deze zijn opgesteld in het kader van het Project UKB, in opdracht van het Veiligheidsberaad.

In dit document wordt de essentie van de analyses en de daaruit voortvloeiende conclusies en beleidsadviezen ten aanzien van de projectopdracht beknopt uitgewerkt. Meer gedetailleerde informatie is terug te vinden in het Bijlagenboek UKB, in het bijzonder in het 'Werkdocument UKB', dat daar onderdeel van is.

Centrale projectopdracht was te komen tot een landelijk beschreven kwaliteitsniveau voor bevolkingszorg (inclusief crisiscommunicatie), in de vorm van kaders, normen en beleid. Daartoe is de projectopdracht uitgesplitst in een aantal deelopdrachten. In bijlage I van het Bijlagenboek UKB worden de projectopdracht en de context waarbinnen deze is geformuleerd uitvoeriger beschreven.

Het project UKB bouwt voort op ervaringen die tot op heden met bevolkingszorg zijn opgedaan en levert een basis voor de toekomst. De opbrengsten van het project zijn tot stand gekomen door analyses en beschrijvingen van de projectgroep zelf, maar zijn ook nadrukkelijk afgestemd met partijen in het veld. Ook in de Contourennota van het ministerie van Justitie en Veiligheid wordt al enige richting gegeven aan de toekomst van bevolkingszorg, dit ter voorbereiding op nieuwe wetgeving.

Hoofdstuk 2: Procesbeschrijving

In oktober 2021 is de projectopdracht geformuleerd en door het Veiligheidsberaad vastgesteld. Onderdeel van deze projectopdracht was het formeren van een 'stuurgroep uniform kwaliteitsniveau bevolkingszorg' met als voorzitter burgemeester Out, bestuurlijk portefeuillehouder Gemeenten van het Veiligheidsberaad. Hierna is een projectgroep geformeerd, welke belast is met de nadere uitwerking van de projectopdracht.

Na onderschrijving van dit voorstel door het Veiligheidsberaad worden de projectresultaten ter vaststelling doorgeleid naar de Algemeen Besturen van de veiligheidsregio's. Het zijn immers de veiligheidsregio's (en gemeenten) zelf die uitvoering moeten geven aan de projectresultaten om daarmee te komen tot een uniform kwaliteitsniveau voor de bevolkingszorg. Een belangrijk onderdeel hierbij zijn de opgestelde kwaliteitsindicatoren. Met het vaststellen van deze kwaliteitsindicatoren komen andere kwaliteitseisen voor Bevolkingszorg te vervallen, zoals de prestatie-eisen uit Bevolkingszorg op orde 2.0.

Uiteraard hebben de stuurgroep en projectgroep de projectresultaten niet zelf bedacht, maar is het werkveld uitgebreid geconsulteerd. Er is zorgvuldig gebruik gemaakt van informatie en inzichten van gremia zoals het Landelijk Netwerk Bevolkingszorg (LNB), het Landelijk Overleg Coördinatoren Bevolkingszorg (LOCB), het Netwerk Risico- en Crisiscommunicatie, leden van de voormalige evaluatiecommissie Wet veiligheidsregio's, de VNG en individuele deskundigen. Daarnaast zijn de 25 portefeuillehouders Bevolkingszorg meegenomen en zijn de stukken besproken in het Bestuurlijk Overleg Bevolkingszorg (BO BZ) waarbinnen dit onderwerp ook wordt gecontinueerd. Bovendien is in oktober 2022 het conceptadvies van de projectgroep UKB, namens de voorzitter van de stuurgroep, ter consultatie voorgelegd aan de Algemeen Besturen van de veiligheidsregio's. Hierop hebben alle veiligheidsregio's in enigerlei vorm gereageerd. Een beschouwing op deze reacties is terug te vinden in bijlage 1 van dit voorstel.

Na afsluiting van het project en de besluitvorming in de Algemeen Besturen van de veiligheidsregio's zullen er de nodige vervolgvactiteiten plaatsvinden, waarbij de veiligheidsregio's aan zet zijn. Het idee is om een kwartiermaker aan te stellen welke toewerkt naar het vormgeven van een landelijk programma op basis van de resultaten van dit project en de begin 2020 aan het Veiligheidsberaad opgeleverde Ambitie-agenda Bevolkingszorg 2020-2024. De hiervoor benodigde financiële dekking is onderwerp van gesprek en verkenning met betrokkenen, waaronder de portefeuillehouder Bevolkingszorg en vertegenwoordigers vanuit het LNB, ministerie van Justitie en Veiligheid, de RCDV en het NIPV.

Hoofdstuk 3: Beleidsadviezen ten aanzien van deelopdrachten

De opdracht van het Veiligheidsberaad is gespecificeerd in de volgende deelopdrachten:

- A. een eenduidige beschrijving van bevolkingszorg, inclusief een afbakening tussen bevolkingszorg en gemeentelijke crisisbeheersing;
- B. landelijke kwaliteitsnormen voor bevolkingszorg (incl. crisiscommunicatie), die ten minste een verbetering inhouden t.o.v. de huidige gemiddelde situatie bij de gemeenten;
- C. kaders en een implementatieadvies voor de certificering van opleidingen, examens en nascholing, gericht op het vakbekwaam worden en blijven van functionarissen;
- D. een eenduidige beschrijving van de regierol van de (algemeen besturen) veiligheidsregio's; o.a. de monitoring van het vastgestelde kwaliteitsniveau en op de ondersteuning van de inliggende gemeenten op de uitvoering;
- E. kaders voor regionale inkleuring en flexibiliteit;
- F. indicatie van de financiële consequenties bij implementatie in de regio's;
- G. uitgangspunten voor wetteksten in het kader van de wetwijziging.

Ten aanzien van deze deelopdrachten heeft de projectgroep de volgende analyses en conclusies en bijbehorende beleidsadviezen opgesteld. In het 'werkdocument UKB' worden deze nader onderbouwd.

A: Eenduidige beschrijving van bevolkingszorg, inclusief een afbakening van gemeentelijke crisisbeheersing.

Analyse en conclusies:

Er bestaan verschillen in de wijze waarop Bevolkingszorg is georganiseerd en ingericht in de veiligheidsregio's. Een duidelijke afbakening met de gemeentelijke crisisbeheersing, dat zich richt op de continuïteit van de eigen organisatie en de opschaling van de eigen werkzaamheden binnen een gemeente, ontbreekt. Ook wordt in de huidige beschrijvingen van de processen nog onvoldoende rekening gehouden met 'ongekende crises'¹ (zoals Covid-19 of de Oekraïense vluchtelingen). Organisatorisch bestaan er verschillen in de wijze van inbedding van het proces crisiscommunicatie: als onderdeel van Bevolkingszorg of als 'zelfstandige' kolom. De taken en verantwoordelijkheden die in wettelijke regels en beleidsdocumenten voor Bevolkingszorg zijn opgenomen, zijn hier en daar afwijkend en op onderdelen niet meer actueel.

Gemeentelijke crisisbeheersing omvat *alle* opgeschaalde werkzaamheden van een gemeente ten tijde van een incident, ramp of crises. Het *deel* van deze werkzaamheden dat is georganiseerd binnen de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing vindt plaats onder de noemer **Bevolkingszorg**, zoals omschreven in het Besluit veiligheidsregio's. Tijdens grote ongevallen, rampen en flitscrises is Bevolkingszorg tevens het aanspreekpunt voor de andere hulpverleningsketens zoals brandweer, politie en GHOR voor de samenwerking tussen de betrokken gemeentelijke diensten. Bevolkingszorg is

¹ Het Veiligheidsberaad definieert ongekende crises als 'een zodanig samenkomen van diverse factoren en effecten (van micro- tot en met macroniveau) dat er sprake is van een langdurige ontwrichting van de maatschappij'

gericht op de acute fase en daarom is het van belang dat voor de middellange (24-72u) en lange termijn (>72u) wordt afgestemd over de wijze waarop de gemeentelijke crisisbeheersing wordt vormgegeven tussen de incidentgemeente(n) en Bevolkingszorg².

De taken van Bevolkingszorg³ zijn:

- het verzorgen van de crisiscommunicatie;
- het voorzien in opvang en verzorging van de bevolking;
- het voorbereiden van de nafase ten behoeve van de getroffen gemeente(n);
- het coördineren van het informeren van verwanten van slachtoffers;
- het adviseren van het regionaal operationeel team;
- het coördineren van de registratie van slachtoffers en schade(gevallen) ten behoeve van bovenstaande taken.

Bevolkingszorg kan zelfstandig (monodisciplinair) ingezet worden en als onderdeel van de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Tijdens een multidisciplinaire inzet kunnen de functionarissen Bevolkingszorg tevens het *aanspreekpunt* zijn voor alle relevante gemeentelijke processen die niet vallen onder de taken van Bevolkingszorg.

Advies:

- Hanteer bovengenoemd onderscheid tussen bevolkingszorg en gemeentelijke crisisbeheersing, leg dit –in een passende vorm- wettelijk vast en werk dit nader uit in het te actualiseren referentiekader Regionaal Crisisplan voor Bevolkingszorg en Crisiscommunicatie.
- Geef opdracht tot het actualiseren van het huidige Referentiekader Regionaal Crisisplan voor Bevolkingszorg in samenwerking met LOCB/LNB en het netwerk risico- en crisiscommunicatie en in afstemming met het NIPV.

B: Landelijke kwaliteitsnormen voor bevolkingszorg, waaronder voor crisiscommunicatie.

Analyse en conclusies:

Het Veiligheidsberaad heeft prestatienormen vastgelegd, maar deze zijn niet wettelijk verankerd. Dat geldt ook voor de kwalificatieprofielen die zijn vastgelegd voor een aantal bevolkingszorgfuncties. Er is een landelijk referentiekader voor het vaststellen van Regionale Crisisplannen. De mate van toepassing van genoemde richtlijnen en instrumenten varieert sterk per regio. In het kader van dit project is met de branche een basis set gemaakt met kwaliteitsindicatoren voor bevolkingszorg, waaronder crisiscommunicatie (zie bijlage 2) en hierin zijn ook indicatoren opgenomen voor Vakbekwaamheid, Regie en samenwerking, Organisatie en continuïteit en Lerend vermogen. Deze Kwaliteitsindicatoren kijken enerzijds naar de totale procesketen (voorbereiding, uitvoering, herstel en evaluatie) en anderzijds naar de beheersingsaspecten

² Een langer durende situatie laat zich niet vatten in een vast tijdsvenster, maar is situationeel. Uitgangspunt is dat er al in een vroeg stadium wordt nagedacht over aflossing en overname door de incidentgemeente(n). Deze coördinatie wordt bij voorkeur belegd bij de Algemeen Commandant Bevolkingszorg, al dan niet in overleg en afstemming met de wettelijk Coördinerend Functionaris of een gemeentesecretaris (op piket).

³ Artikel 2.1.3, tweede lid Besluit veiligheidsregio's, zoals opgenomen in de derde tranche wijziging Besluit veiligheidsregio's

van de bevolkingszorgprocessen. De opzet is om op basis van deze set een rapportage per regio op te laten maken, deze te laten bespreken in het Algemeen Bestuur van de eigen regio en deze tevens aan te bieden aan het NIPV, ten behoeve van een landelijke rode draden analyse⁴. Hiermee ontstaat inzicht in de 'staat' van bevolkingszorg en wordt een gezamenlijk proces van monitoring en leren en verbeteren in gezet aan de hand van landelijk vastgestelde kwaliteitsindicatoren. Het doel is om een eenduidig lokaal én landelijk inzicht in het kwaliteitsniveau van bevolkingszorg en crisiscommunicatie te verkrijgen en te kunnen sturen op de ontwikkeling en verbetering daarvan. Na een eerste uitvraag kunnen indicatoren eventueel worden aangescherpt in afstemming met het werkveld en afhankelijk van de uitkomst.

Kernfuncties

Om de interregionale bijstand en bovenregionaal optreden tussen regio's verder vorm te kunnen geven is een bepaalde mate van uniformiteit nodig. Op basis van een analyse is met het werkveld gekomen tot een achttal kernfuncties die iedere regio in elk geval moet organiseren als onderdeel van Bevolkingszorg en het proces crisiscommunicatie, maar zonder gekoppelde verplichting op de wijze waarop de kernfuncties worden gepikteteerd, gealarmeerd en/of ingezet. Deze functies zijn:

1. Algemeen Commandant Bevolkingszorg (AC-Bz)
2. Officier van Dienst Bevolkingszorg (OvD-Bz)
3. Hoofd Informatie Bevolkingszorg (HIN-Bz)
4. Hoofd Crisiscommunicatie (HCC)
5. Communicatieadviseur CoPI
6. Communicatieadviseur ROT
7. Communicatieadviseur BT
8. Omgevingsanalist

Advies:

- Laat de basis set met kwaliteitsindicatoren voor bevolkingszorg inclusief crisiscommunicatie vast stellen door de Algemeen Besturen van de veiligheidsregio's en het landelijk beheer en ondersteuning van deze kwaliteitssystematiek borgen bij het NIPV. Deze kwaliteitsindicatoren hoeven niet te worden opgenomen in de wet.
- Laat de kernfuncties bevolkingszorg, in het kader van uniformiteit (van functienamen en functievereisten) en (landelijke) uitwisselbaarheid, wettelijk vastleggen in de daarvoor bestemde delen van de nieuwe Wet veiligheidsregio's en leg voor deze kernfuncties landelijk uniforme vakbekwaamheidseisen vast.

C: Kaders en een implementatieadvies voor de certificering van opleidingen, examens en nascholing, gericht op vakbekwaam worden en blijven van functionarissen bevolkingszorg.

Analyse en conclusies:

⁴ Deze zal ism het landelijk netwerk bevolkingszorg en het landelijk overleg coördinatoren bevolkingszorg worden gemaakt en in beide netwerken worden voorgelegd ter bespreking en om van elkaar te leren.

Voor een aantal Bevolkingszorgfuncties zijn kwalificatiedossiers ontwikkeld en vastgesteld door de branche⁵, op basis waarvan een proeve van vakbekwaamheid, een examen, is ontwikkeld door het NIPV. Er is geen wettelijke diplomaverplichting. Evenmin is vastgelegd bij welke instituten het onderwijs moeten worden belegd en waar het onderwijs qua kwaliteitseisen aan moet voldoen. Er is behoefte aan de aantoonbaarheid van de vakbekwaamheid van in ieder geval de eerder genoemde acht kernfunctionarissen Bevolkingszorg (zowel wat betreft vakbekwaam worden als vakbekwaam blijven). Bovendien is er behoefte aan garanties dat deze vakbekwaamheid structureel wordt geborgd. Er wordt op dit moment met het werkveld gewerkt aan het (actualiseren) van de kwalificatieprofielen van deze kernfuncties. Tegelijkertijd wordt er met het NIPV gekeken hoe het toetsen van deze vakbekwaamheid anders kan worden ingericht. Voorwaarden die hierbij door het werkveld zijn gesteld zijn: een goede beschikbaarheid, prijs en kwaliteit. Er wordt gekeken naar wat de beste manier van toetsen van de startbekwaamheid is. Voor de Algemeen Commandant Bevolkingszorg is bijvoorbeeld gekozen voor een oefening met waarneming in de eigen regio en een eindgesprek met een aantal experts.

Advies:

- Actualiseer waar nodig de kwalificatiedossiers voor de 8 kernfuncties en laat deze op uniforme wijze landelijk 'toetsen' bij het NIPV.
- Zorg voor een regionaal (E-)portfolio in het kader van vakbekwaam blijven.
- Laat landelijke profchecks ontwikkelen door het NIPV met de branche voor de 8 kernfuncties in het kader van vakbekwaam blijven.
- Laat het NIPV adviseren over de mogelijkheden van het accrediteren van opleidingsinstituten en dit advies bespreken met de branche.

D: Regierol algemeen bestuur veiligheidsregio's.

Analyse en conclusies:

De Commissie Muller concludeert dat het in de wet ontbreekt aan verbinding tussen crisisbeheersing op centraal en decentraal niveau en dat het verschil tussen de beschrijving van brandweezorg, bevolkingszorg en geneeskundige hulpverlening in de huidige wetgeving te groot is. Het advies van de Commissie Muller is om een regierol centraal te beleggen bij de (algemeen besturen van de) veiligheidsregio's, waardoor de samenwerking tussen deze disciplines wordt versterkt tijdens een multidisciplinaire inzet en ook een stapelbare lijn ontstaat van en naar (de)centraal niveau. Dit advies is overgenomen in de contourennota versterking crisisbeheersing en brandweezorg die op 6 december jl. is aangeboden aan de Tweede Kamer⁶. Daarnaast constateert de Commissie Muller dat bevolkingszorg een gemeentelijke taak is en dus niet behoort tot de taken van de veiligheidsregio. Voor de invulling wordt voor een groot deel gebruik gemaakt van medewerkers van gemeenten in de regio. Gemeenten kiezen in de praktijk voor wisselende vormen om bevolkingszorg organisatorisch vorm te geven.

⁵ Zijnde het landelijk netwerk bevolkingszorg en voor de rol communicatieadviseur BT het managementberaad bevolkingszorg

⁶ Zie <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/12/06/tk-bijlage-1-contourennota-versterking-crisisbeheersing-en-brandweezorg>

In de contourennota is het advies overgenomen om een regierol te beleggen bij het Algemeen Bestuur van de veiligheidsregio ten aanzien van Bevolkingszorg en de regierol en verantwoordelijkheden vast te leggen in de nieuwe wet. Deze regierol is gericht op datgene wat nodig is om samenwerking en een uniforme multidisciplinaire aanpak te versterken. De uitvoering van deze regierol wordt neergelegd bij het algemeen bestuur van de veiligheidsregio. Dit betekent niet dat de veiligheidsregio verantwoordelijkheden overneemt van de colleges van B&W, maar samenwerking initieert binnen de hoofdstructuur van het stelsel crisisbeheersing en deze monitort en zo nodig signaleert.

Dit vraagt in de praktijk om een goede samenwerking tussen de verantwoordelijke binnen de veiligheidsregio voor de regio op de multidisciplinaire crisisorganisatie en de coördinerend functionaris gericht op Bevolkingszorg. Beide hebben hierin hun eigen verantwoordelijkheden en taken. Maar deze taken en verantwoordelijkheden liggen dicht tegen elkaar aan en vragen om afstemming over het goed laten aansluiten van bevolkingszorg op de crisisorganisatie, signaleren van gemeenten die achterblijven op gemaakte afspraken die in het kader van Bevolkingszorg zijn gemaakt en het voeren van het gesprek met deze gemeenten en het Algemeen Bestuur. Beide functionarissen hebben geen doorzettingsmacht richting de individuele gemeenten. Deze ligt bij het Algemeen Bestuur of een individuele burgemeester als het één gemeente betreft.

Advies:

- Richt de regio op de monitoring van de kwaliteitsindicatoren en de samenhang van de processen van bevolkingszorg met de overige onderdelen van de crisisorganisatie.
- Leg de regierol wettelijk vast en organiseer dit primair onder de verantwoordelijkheid van het Algemeen Bestuur en leg deze in de uitvoering neer bij de veiligheidsregio.
- Wijzig de verantwoordelijkheden van de coördinerend functionaris niet. De coördinerend functionaris blijft verantwoordelijk om maatregelen en voorzieningen van gemeenten op elkaar af te stemmen en de voorbereiding op hun taken door de verschillende gemeenten te coördineren.

E: Kaders voor regionale inkleuring en flexibiliteit.

Analyse en conclusies:

De adviezen vanuit het projectteam zijn vooral gebaseerd op het WAT. De HOE-vraag is aan de veiligheidsregio's en de gemeenten. Diversiteit is hierin mogelijk voor zover er geen sprake is van wettelijke verplichtingen. Van belang is dat er eenduidigheid is van kernfuncties inclusief bijbehorende competenties en kwaliteitseisen. Daarnaast is het voor een goede en effectieve governance van belang dat verantwoordelijkheden op een eenduidige manier zijn belegd. Dit betekent dat:

1. De kernfuncties van Bevolkingszorg eenduidig zijn;

2. De uitvoering van de monitoring op basis van de kwaliteitsindicatoren als onderdeel van de regietaak ten aanzien van Bevolkingszorg is belegd in de organisatie van de veiligheidsregio;
3. De overgenomen adviezen worden omgezet in bijpassende verantwoordelijkheden die belegd worden bij de Algemeen Besturen, veiligheidsregio's, NIPV en/of gemeenten;
4. Er op een uniforme wijze verantwoording wordt afgelegd aan de Algemeen Besturen.

Vakbekwaamheidseisen voor kernfuncties bevolkingszorg (hoofdstructuur) zullen landelijk uniform zijn, voor wat betreft de overige bevolkingszorg functies zijn regio's vrij om te bepalen hoe zij dit vormgeven op basis van de kwalificatiedossiers.

Advies:

- Stem in met het voorliggende eindvoorstel ter doorgeleiding naar de Algemeen Besturen van de veiligheidsregio's. Hiermee is nog altijd ruimte voor lokale inkleuring en flexibiliteit, maar worden er ook stappen gezet op het vlak van uniformiteit en harmonisatie.

F: Indicatie van de financiële consequenties bij implementatie in de veiligheidsregio's

Analyse en conclusies:

De opdracht voor de projectgroep was om financiële consequenties op hoofdlijnen inzichtelijk te maken. Het nader uitwerken van de financiering hiervan is geen onderdeel van de projectopdracht.

Vanuit de consultatie van de Algemeen Besturen kwam echter duidelijk een behoefte naar voren om de financiële consequenties scherper te duiden. De impact van de implementatie van de voorgestelde adviezen zal per regio zal verschillen, de regio's zullen dan ook zelf een eigen financiële vertaling moeten maken. Vanuit de branche wordt al jaren aangegeven dat de boogde professionalisering en doorontwikkeling in het kader van de wetsevaluatie en dit project niet of onvoldoende met de staande organisatie kan worden opgepakt.

Hierna volgt een indicatie van de financiële consequenties bij implementatie in de veiligheidsregio's:

Structurele kosten

- Extra capaciteit (0-3 fte) voor het kunnen organiseren van het beoogde kwaliteitsniveau en de bijbehorende monitoring (koude fase).
- Kosten voor licenties en beheer/onderhoud van het monitor systeem voor start- en vakbekwaamheid (zie ook *incidentele kosten*).

Incidentele kosten

- Eventuele kosten van de inhaalslag op het 'toetsen' van bepaalde (toegevoegde) kernfuncties. Het gaat hier om circa € 2.000 per crisisfunctionaris.
- Het aanschaffen van software(licenties) om de start- en vakbekwaamheid van functionarissen te kunnen monitoren (koude fase) en het implementeren hiervan.

Naast de financiering van de regionale implementatie, zijn er ook kosten verbonden aan de landelijke implementatiefase en het organiseren van landelijke ondersteuning.

Advies:

- De veiligheidsregio's brengen, op basis van de geschetste structurele en incidentele kosten, zelf in kaart wat de implementatie van het project voor de regio betekent. De verschillen tussen de veiligheidsregio's zijn te groot om dat als project inzichtelijk te maken. De dekking van de kosten zullen in de regio zelf gezocht moeten worden.
- Door een kwartiermaker wordt bezien welke mogelijkheden er zijn om de landelijke ondersteuning te financieren en wordt dit – indien mogelijk – georganiseerd in afstemming met de portefeuillehouder Gemeenten in het Veiligheidsberaad.

G: Uitgangspunten voor wetteksten in het kader van de wetswijziging.

Analyse en conclusies:

Bij de uitvoering van de bevolkingszorgtaken moet een goede balans zijn tussen landelijke uniformiteit en lokale diversiteit, ook waar het gaat over bestuurlijke verantwoordelijkheden. Dit vraagt om een duidelijke borging in de wet. Die balans en borging zijn nu niet wettelijk vastgelegd. Het wetgevingstraject binnen J&V voor de nieuwe wet op Veiligheidsregio's moet nog gaan lopen. Wel wordt al enige richting gegeven aan de toekomst van bevolkingszorg in de eerder genoemde contourennota, dit ter voorbereiding op de nieuwe wetgeving.

Advies:

- Afstemming met juristen van J&V is nodig om de adviezen uit deze notitie en de richting zoals opgenomen in de contourennota om te zetten in wetteksten.

Hoofdstuk 4: Implementatie en vervolgtraject

Om de adviezen die zijn uitgewerkt voor de verschillende deelopdrachten te kunnen implementeren, dienen de juiste randvoorwaarden gecreëerd te worden, waaronder draagvlak bij alle relevante partijen. Allereerst is het van belang dat het Veiligheidsberaad de adviezen overneemt en dat de Algemeen Besturen van de veiligheidsregio's deze vaststellen. Vervolgens moeten vooral de veiligheidsregio's en gemeenten zelf 'in beweging komen'. Bovendien liggen er opdrachten voor het Rijk, wat betreft wet- en regelgeving en het stellen van financiële kaders. Verder komen er waarschijnlijk uitvoerende taken bij het NIPV te liggen.

De uitwerking van de deelopdrachten is besproken met diverse gremia, waaronder het LOCB, LNB, stuurgroep UKB, bestuurlijk portefeuillehouders overleg Bevolkingszorg, landelijk Netwerk Risico- en Crisiscommunicatie (RCC), ministerie van J&V, VNG en in alle Algemeen Besturen.

Uitgangspunten voor het vervolg, na besluitvorming:

- Alle veiligheidsregio's gaan aan de slag met de opgeleverde resultaten, na vaststelling in het eigen Algemeen Bestuur. De coördinerend functionaris in de regio pakt hierin een aanjagende rol.
- De bestuurlijk portefeuillehouders Bevolkingszorg zijn verantwoordelijk voor de implementatie van de resultaten in de eigen regio.
- De resultaten van het project UKB worden verwerkt in de nieuwe wet op Veiligheidsregio's, zoals in dit voorstel UKB is weergegeven.
- De veiligheidsregio's organiseren de monitoring van de kwaliteitscriteria voor Bevolkingszorg in hun regio.
- Het Referentiekader Regionaal Crisisplan (RRCP 2016) is leidend voor de werkwijze in de regio's en zal op korte termijn voor Bevolkingszorg inclusief het proces Crisiscommunicatie moeten worden geactualiseerd.

• **Overdracht naar programma Bevolkingszorg**

Om te zorgen dat de adviezen van het project UKB ook daadwerkelijk geïmplementeerd worden is het van belang dat er landelijk een vorm van monitoring en regie wordt georganiseerd. Dit ontbreekt tot nog toe bij Bevolkingszorg en daarom is reeds eerder een programmavoorstel voor Bevolkingszorg opgesteld. Het is van belang dat er een programmamanager wordt aangesteld en dat er werkgroepen worden ingericht. In ieder geval een werkgroep voor het actualiseren van het Referentiekader Regionaal Risicoplan (RRCP 2016). Als voorloper van dit programma is geadviseerd om een kwartiermaker aan te stellen, welke de overgang kan markeren van opbrengsten van het project naar een programmatische aanpak, mede gebaseerd op de Ambitie-Agenda Bevolkingszorg 2020-2024, welke begin 2020 aan het Veiligheidsberaad is aangeboden.

Voor Risico- en Crisiscommunicatie is er een apart programmaplan, dat reeds is vastgesteld en waarvoor een programma-manager is aangesteld binnen het NIPV. De werkgroep kwaliteit binnen dit programma richt zich op de kwaliteitsindicatoren,

vakbekwaamheidseisen en zal betrokken moeten worden bij het actualiseren van het Referentiekader (RRCP 2016). Een landelijk programmamanager voor Bevolkingszorg kan zorgdragen voor de verbinding met het programma en aanverwante werk- en regiegroepen.

- **Evaluatie**

De kwartiermaker zal tijdens de kwartiermakerfase (van 1 april 2023 t/m uiterlijk december 2023) werken aan het finaliseren van het implementatieplan, de nadere uitwerking van de adviezen, de wettelijke verankering en het organiseren van financiering van de implementatiefase (in afstemming met de portefeuillehouder Gemeenten van het Veiligheidsberaad). Een voorstel met tussentijdse resultaten wordt voorgelegd aan het Veiligheidsberaad van 9 oktober 2023.

Na vaststelling door de Algemeen Besturen wordt het Veiligheidsberaad gevraagd de kwartiermakersfase af te ronden en een opdracht te verlenen voor de implementatiefase.

Bijlage 1: Reacties Algemeen Besturen Veiligheidsregio's

Inleiding

In het najaar van 2022 is aan de Algemeen Besturen (AB'en) van de Veiligheidsregio's gevraagd om een reactie te geven op het conceptadvies van het project Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg. Alle Algemeen Besturen hebben gereageerd. Een aantal Algemeen Besturen heeft een informele instemmende reactie gegeven. Hierna zal op hoofdlijnen een overzicht worden gegeven van de reacties, zowel algemeen als per deelopdracht. Er zal worden aangegeven wat er mee gedaan is, dan wel een antwoord worden geformuleerd op de betreffende reactie.

Rode draden reacties Algemeen Besturen Veiligheidsregio's

De meeste regio's kunnen zich in grote lijnen vinden in de conceptadviezen en geven aan dat de landelijke ontwikkelingen in lijn zijn met ontwikkelingen in de eigen regio.

Een aantal regio's geeft aan dat kwaliteitsnormen, uniforme functienamen en het aan te passen Referentiekader Regionaal Crisisplan⁷ voor bevolkingszorg door alle regio's onderschreven dient te worden. Hiervoor wordt zorggedragen, doordat de uitkomsten van het landelijk project Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg zijn afgestemd met het werkveld en ter vaststelling naar de AB'en gaan. Als het gaat om het Referentiekader, dit staat los van de adviezen van het project. Dit moet nog opgepakt worden met het werkveld en het NIPV, input van de regio's zal hierin meegenomen worden. In dit te actualiseren Referentiekader dient ook aandacht te zijn voor visie-elementen en uitgangspunten plus een heldere definitie van de bevolkingszorg taken. Dit is in het implementatie- en borgingsadvies van het project meegenomen.

In de afstemming om te komen tot het eindvoorstel is niet rechtstreeks met gemeenten geschakeld, afgesproken is bij aanvang van het project om hun input via de LOCB-leden op te halen.

Rode draden reacties Algemeen Besturen per deelopdracht

A Bevolkingszorg vs gemeentelijke crisisbeheersing

Een aantal regio's verzoekt om een betere beschrijving te geven van het onderscheid tussen 'gemeentelijke crisisbeheersing' en bevolkingszorg. Waar de meeste regio's een helder onderscheid voorstaan is een enkele regio meer voorstander om juist niet te veel de nadruk te leggen op dit onderscheid. In het eindvoorstel is ervoor gekozen om beide processen te scheiden, zodat helder wordt waar verantwoordelijkheden liggen, tegelijkertijd zien we dat beide processen in elkaars verlengde kunnen liggen. Zo is het ook beschreven in

⁷ Beschrijving van referenties (functie, vorm en basisvereisten) voor het inrichten van de zogenoemde hoofdstructuur: calamiteitencoördinatie (meldkamer), Commando Plaats Incident, Regionaal Operationeel Team, Gemeentelijk en Regionaal Beleidsteam plus geactualiseerde referenties voor het (eenduidig) inrichten van de stafsecties Bevolkingszorg, Brandweertzorg, Geneeskundige zorg en Politiezorg

één van de bijlagen uit het Bijlagenboek dat als naslagwerk en onderlegger dient voor het eindvoorstel en dat gedeeld is met de LOCB⁸ leden.

In het eindvoorstel is tevens beschreven waarom bepaalde functies als kernfunctie zijn benoemd, bovendien is dit afgestemd met het LOCB en het netwerk Risico – en Crisiscommunicatie. Wat nog open blijft staan is de keuze voor de (uniforme) benaming van een aantal crisiscommunicatiefuncties, dit ligt bij het netwerk. Hoe crisiscommunicatie wordt ingericht in de regio, is aan de regio zelf. Het project doet geen uitspraken over het 'hoe'. Als regio's ervoor kiezen om meerdere crisisfuncties bij één persoon te beleggen dan is dat aan de regio. Het begrip ongekende crisis is beter uitgelegd in het werkdocument (Bijlagenboek), een eenduidige beschrijving werd gemist volgens de veiligheidsregio Noord-Oost-Gelderland.

De veiligheidsregio Utrecht vraagt aandacht voor een zo helder mogelijke beschrijving van de organisatorische verantwoordelijkheden van Bevolkingszorg, zowel tijdens (warme fase) als buiten rampen en crises (koude fase). Er wordt tevens aandacht gevraagd voor een scherpere beschrijving wat wordt beoogd met de ondersteunende rol door de veiligheidsregio. In het werkdocument (Bijlagenboek) is dit beschreven.

B Kwaliteitsindicatoren Bevolkingszorg (inclusief crisiscommunicatie)

Kwaliteitsindicatoren zijn op hoofdlijnen met het werkveld opgesteld met de intentie om komend jaar eerste inzichten op te halen over de stand van zaken voor wat betreft bevolkingszorg en crisiscommunicatie in de regio's. De bedoeling is dat er hiermee van elkaar geleerd kan worden en dat 'best practices' tussen regio's kunnen worden uitgewisseld. Het opstellen van kwaliteitsindicatoren voor gemeentelijke crisisbeheersing valt buiten de scope van dit project.

In de toekomst kunnen indicatoren in afstemming met het werkveld meer normatief worden opgesteld, zodat er minimale uitgangspunten voor bevolkingszorg en crisiscommunicatie kunnen worden vastgesteld. Voor nu is een basis set aan kwaliteitsindicatoren uitgewerkt met het werkveld, deze staat opgenomen in bijlage 2 van het eindvoorstel. Het is mogelijk om als regio aanvullende eisen te stellen.

C Vakbekwaamheid

Er is door een aantal regio's aandacht gevraagd voor de consequenties van de verzwaring van het vakbekwaamheidstraject in relatie tot de huidige personeelsschaarste en om het dusdanig te organiseren dat het werkbaar en betaalbaar blijft. In de afstemmingsmomenten met het LOCB en LNB werd breed steun uitgesproken voor het op orde krijgen van de vakbekwaamheid voor de in het voorstel genoemde kernfuncties bevolkingszorg. Het gaat dan om het aantoonbaar vakbekwaam zijn en ook meer aandacht voor vakbekwaam blijven. Hiermee kan een kwaliteitsslag gemaakt worden, ook kan hiermee de onderlinge uitwisselbaarheid van crisisfunctionarissen worden vergroot. Voorstel is om de kernfuncties op te nemen in het besluit regeling personeel veiligheidsregio's, zodat vakbekwaamheidseisen landelijk afgesproken en vastgelegd kunnen worden en dus minder vrijblijvend zijn.

⁸ Landelijk Overleg Coördinatoren Bevolkingszorg

Om de kosten voor examinering beperkt te houden en om de eisen behapbaar te maken wordt er door het NIPV met het werkveld gewerkt aan een andere wijze van examineren. Per functie wordt bekeken wat de beste wijze van toetsen is. Voor de Algemeen Commandant Bevolkingszorg bestaat reeds een nieuwe wijze van toetsen (oefening in de eigen regio plus een 'competentie-gesprek' landelijk).

Het is aan de regio om de opleidingen voor vakbekwaam worden en blijven te organiseren. Het idee is om voor vakbekwaam blijven landelijke profchecks te ontwikkelen ten behoeve van de regio's. Ook als het gaat om het gevuld krijgen en houden van piketpools, dan is dat aan de regio.

Certificering van opleidingen is in het eindvoorstel opgenomen, nog niet als vaststaand idee, maar wel om dit nog een keer te onderzoeken. De uitkomsten van dit onderzoek moeten uitwijzen of dit haalbaar is.

D Regierol Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio

Het belang van een regierol door het Algemeen Bestuur (AB) wordt onderschreven door de meeste regio's. Hierbij is aandacht gevraagd voor de uitwerking van de positie van de coördinerend functionaris binnen de veiligheidsregio in relatie tot diens rol in de monitoring van de kwaliteit.

Dit is meegenomen in het eindvoorstel. De regierol van het AB van de veiligheidsregio richt zich ook op de andere kolommen, daar waar het gaat om multidisciplinaire samenwerking ten tijde van een ramp of crisis, ook dit is opgenomen in het eindvoorstel.

E Regionale inkleuring

Er zijn geen specifieke opmerkingen gemaakt ten aanzien van dit onderdeel, anders dan dat regionale consequenties van de adviezen nader uitgewerkt dienen te worden. Het eindvoorstel dat voorligt biedt hier voldoende kaders voor. Per regio zal dit nader moeten worden uitgewerkt en zullen de implicaties voor de implementatie moeten worden bezien.

F Financiën

Meerdere regio's constateerden dat de financiële consequenties van de uitkomsten van het project voor de regio onvoldoende duidelijk waren. In het eindvoorstel is geprobeerd om dit beter inzichtelijk te maken en handvatten te bieden om dit voor de eigen regio meer specifiek te maken. Tegelijkertijd lopen er gesprekken om in ieder geval te kunnen voorzien in een landelijk programma bevolkingszorg, zodat de implementatie in de regio's ondersteund kan worden en restpunten uit het project opgepakt kunnen worden. Ook wordt er bekeken hoe de landelijke monitoring op de kwaliteitsindicatoren binnen het NIPV geborgd kan worden.

Als het gaat om extra kosten voor certificering van kernfunctionarissen, daarover zullen met het LOCB en LNB nog afspraken gemaakt moeten worden, hoe dit geleidelijk (verspreid over meerdere jaren) in te voeren, zodat kosten behapbaar blijven, zie verder bij onderdeel C.

G Wetteksten

Als het gaat om de exacte wetteksten, dan is het nog te vroeg om daar nu uitspraken over te doen. In het eindvoorstel staat opgenomen wat wettelijk geregeld zou moeten worden. Hierover moeten de gesprekken met J&V nog opgepakt worden.

Bijlage 2: Basisset kwaliteitsindicatoren

Doel voor het opstellen van de kwaliteitsindicatoren is het verder professionaliseren en optimaliseren van Bevolkingszorg en het proces Crisiscommunicatie door een gezamenlijk proces van monitoren, leren en verbeteren aan de hand van landelijk vastgestelde kwaliteitsindicatoren. Aan deze indicatoren zijn geen normatieve meetbare waarden gekoppeld. De kwaliteitsindicatoren hebben betrekking op de gehele procesketen (voorbereiding, uitvoering, evaluatie en verbeteren) en op het beheersen en verbeteren van activiteiten/processen. Veiligheidsregio's wordt gevraagd om jaarlijks te rapporteren op de kwaliteitsindicatoren middels een digitale vragenlijst ('hoe wordt een kwaliteitsindicator in uw regio geborgd?'). De uitkomsten worden op landelijk niveau samengevat in een rode draden analyse om van elkaar te leren en een gemeenschappelijk kwaliteitsniveau te bereiken.

Proces/onderwerp	Kwaliteitsindicator (het 'wat')
Vakbekwaamheid <i>Werving en selectie, OTO, vakbekwaam worden, vakbekwaam blijven</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Maatregelen t.b.v. de vakbekwaamheid van crisisfunctionarissen zijn getroffen. 2. De startbekwaamheid van crisisfunctionarissen is geborgd. 3. Er is inzicht in de vakbekwaamheid van crisisfunctionarissen. 4. Er wordt bijgestuurd en verbeterd op basis van het inzicht in de vakbekwaamheid van crisisfunctionarissen.
Regie & samenwerking <i>Samenwerking met partners</i>	<ol style="list-style-type: none"> 5. Maatregelen zijn getroffen om in de koude en warme fase goed samen te kunnen werken met (keten)partners, leveranciers en gemeenten.
Organisatie en continuïteit <i>Organisatie, beschikbaarheid en continuïteit Bevolkingszorg inclusief crisiscommunicatie</i>	<ol style="list-style-type: none"> 6. De processen Bevolkingszorg (zoals omschreven in het RRCP) en organisatievormen voor de inzet van bevolkingszorg en crisiscommunicatie zijn adequaat ingericht. 7. De continuïteit in de piketpools/ functiegroepen van bevolkingszorg en crisiscommunicatie (hard piket en vrije instroom) is geborgd, waardoor de beschikbaarheid van crisisfunctionarissen is geregeld. 8. Maatregelen zijn getroffen om de duur van de inzet van bevolkingszorg en crisiscommunicatie te borgen.
Lerend Vermogen <i>Leren van inzetten bij incidenten en oefeningen.</i>	<ol style="list-style-type: none"> 9. Er is inzicht in het kwaliteitsniveau tijdens de inzet bij incidenten en oefeningen (zowel mono als multi). 10. Op basis van het inzicht in het kwaliteitsniveau tijdens de inzet bij incidenten en oefeningen wordt geleerd.
Publieke zorg <i>Opvangen, verplaatsen en verzorgen van personen</i>	<ol style="list-style-type: none"> 11. Maatregelen zijn getroffen om de publieke zorg af te stemmen op de mate van zelf- en samenredzaamheid van de bevolking.
Omgevingszorg <i>Milieubeheer, ruimtebeheer, bouwbeheer</i>	<ol style="list-style-type: none"> 12. Crisisfunctionarissen kunnen de verbinding leggen met de gemeentelijke taken op het gebied van ruimte, milieu en bouw.
Informatievoorziening <i>Informatiemanagement, verwanten- en schade-informatie</i>	<ol style="list-style-type: none"> 13. Crisisfunctionarissen hebben de kennis en de kunde om het proces verwanteninformatie op te starten en hun opdrachtgeverschap in te vullen. 14. De ontsluiting van gemeentelijke informatiebronnen t.b.v. de regionale crisisorganisatie bevolkingszorg tijdens een incident is geborgd. 15. De inbreng vanuit Bevolkingszorg en Crisiscommunicatie in het multi-informatiebeeld is geborgd en Bevolkingszorg gebruikt de informatie uit het situatiebeeld bij de eigen beeldvorming.
Crisiscommunicatie <i>Pers- en publieksvoorlichting, advies en analyse</i>	<ol style="list-style-type: none"> 16. Maatregelen zijn getroffen voor effectieve crisiscommunicatie, afgestemd op de doelgroepen en gericht op informatievoorziening passend bij behoefte, communiceren van handelingsperspectief, schadebeperking en betekenisgeving. 17. In de crisiscommunicatieboodschap wordt rekening gehouden met de zelf- en samenredzaamheid van de doelgroep en aangesloten bij de bestaande risicocommunicatie. 18. Tijdige communicatie na de aanvang van een incident is geborgd.
Ondersteuning <i>Resource management (PIOFACH) en bestuursondersteuning</i>	<ol style="list-style-type: none"> 19. De ondersteuning van Bevolkingszorg en Crisiscommunicatie is georganiseerd. 20. De faciliteiten om de Bevolkingszorg inclusief Crisiscommunicatie uit te kunnen voeren zijn beschikbaar/operationeel.

Nafase

*Vorbereiden nazorg,
herstelzorg en prestatie­meting
en verantwoording*

21. De voorbereiding van de nafase is geborgd incl. multi verantwoordelijkheid.
22. De overgang van de acute fase naar een organisatie voor langdurige crises is geborgd.

Bijlage 3: Samenstelling stuurgroep Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg

Marco Out	Burgemeester Assen en lid Veiligheidsberaad, voorzitter stuurgroep
Dian Aarts	Projectleider 'Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg', tevens coördinerend functionaris bevolkingszorg en voorzitter LOCB
Mark Buijs	Burgemeester Oosterhout
Jan Eshuis	Gemeentesecretaris Hengelo, tevens voorzitter LNB
Coby Flier	Manager Nederlandse Academie Crisisbeheersing en Brandweertzorg (NIPV)
Ada Grootenboer	Burgemeester Goeree-Overflakkee
Bas Koppes	Lid projectgroep 'Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg', tevens coördinator bevolkingszorg
Christa Monster	Afdelingshoofd/Programmamanager Veiligheidsregio's en Crisisbeheersing, ministerie Justitie en Veiligheid
Marie-Louise van Schaik	Directeur Veiligheidsregio & Commandant Brandweer Brabant-Noord
Cora-Yfke Sikkema	Burgemeester gemeente Oldambt
Jeroen Koffijberg	Secretaris projectgroep 'Uniform Kwaliteitsniveau Bevolkingszorg' (NIPV)
Marco van de Reep	Secretaris stuurgroep (NIPV)
Denise Baecklant	secretaris Bevolkingszorg (NIPV)